ناھايىتى مېھرىبان شەپقەتلىك ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن

روزىنىڭ لۇغەت مەنىسى: تۇتماق

شەرئىتتىكى مەنىسى: ئاللاھ تائالاغا ئىبادەت قىلىش نىيىتى بىلەن تاڭ يورۇغاندىن باشلاپ قۇياش پاتقۇچە يېمەك-ئىچمەك باشقا روزىنى بۇزىدىغان ئىشلاردىن ئۆزىنى تۇتۇش دېمەكتۇر.

روزىنىڭ ئاساسى-نېگىزى:

1-نىيەت قىلىش.   2- روزىنى بۇزىدىغان نەرسىلەردىن ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش.

روزىدىكى نىيەتنىڭ تۈرلىرى:

1-پەرھىز روزىدا تاڭ يورۇشتىن بۇرۇن كېچىدە نىيەت قىلىش زۆرۈر بولۇپ، رامىزان ئېيى كىرگەندە نىيەتنى قىلىۋەتسە بولىدۇ، نىيەتنىڭ ئورنى قەلب، نىيەتنى تىل بىلەن قىلىش بىدئەتتۇر.

2-نەپلە روزىنىڭ نىيىتىنى ئەگەر روزىنى بۇزىدىغان ئىشلارنى قىلمىغان بولسا كۈندۈزنىڭ قايسى ۋاقتىدا قىلسا بولىدۇ، لېكىن ئەجىر-ساۋاپ نىيەت قىلغان ۋاقتتىن ھېسابلىنىدۇ.

روزىنىڭ تۈرلىرى:

1-پەرھىز (رامىزان روزىسى، كاپارەت روزىسى ۋە نەزىر روزىسىدىن ئىبارەت).

2-نەپلە.

رامىزان روزىسىنىڭ پەرھىز بولىشىنىڭ شەرتلىرى.

1-ئىسلام يەنى مۇسۇلمان بولۇش.

2-ئەقلى-ھوشى جايىدا بولۇش.

3-بالاغەتكە يەتكەن بولۇش.(بالاغەتكە يەتمىسىمۇ ئەقىللىق بولغان بالىنى چوڭلار روزا تۇتۇشقا بۇيرىدۇ).

4-مۇقىم بولۇش،(سەپەر ئۈستىدىكى كىشىگە روزا تۇتۇش پەرھىز بولمايدۇ، ئەگەر قىيىنچىلىق بولمىسا روزا تۇتقىنى ياخشىدۇر، چۈنكى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالاممۇ شۇنداق قىلغان، بۇنىڭ بىلەن مەسئۇلىيىتى تىزدىن ئادا بولىدۇ، روزا تۇتقۇچىغا ئاسان بولىدۇ، رامىزان ئېيىنىڭ پەزىلىتىنى تاپىدۇ).

5-سالامەتلىكى ياخشى بولۇش،

6-ئايال ھەيز ۋە نىپاستىن پاك بولىشى كېرەك.

روزا تۇتۇش مەسىلىسىدە كېسەل ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ:

1-ساقىيىشىدىن ئۈمىت بولمىغان كېسەل، بۇنىڭغا بەك ياشىنىپ روزا تۇتالمايدىغان كىشىلەرمۇ كىرىدۇ، بۇنداق كىشىگە روزا تۇتۇش كېرەك بولمايدۇ، لېكىن ھەر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر كەمبەغەلگە يېمەك بېرىدۇ، ياكى نەچچە كۈن روزا تۇتالمىغان بولسا كۈنلەرنىڭ سانى بويىچە كەمبەغەللەرنى توپلاپ ئۇلارغا چۈشلۈك ياكى كەچلىك يېمەك بېرىدۇ، ياكى روزا تۇتالمىغان كۈنلەرنىڭ سانى بويىچە يېمەكلىكنى ھەر بىر كەمبەغەلگە يېرىم كىلو ئەتراپىدا ياخشى بۇغدايدىن تارقىتىپ بېرىدۇ، ئۇنىڭغا قېتىپ قورداق قىلىدىغان گۆش ياكى ماي قاتارلىق نەرسىلەرنى بىرگە بەرسە ياخشى بولىدۇ.

2-ساقىيىشىدىن ئۈمىت بار ئەمما روزا تۇتۇشى قىيىن بولغان كېسەل، بۇنىڭغا ھەيزدار، نىپاسدار، بالا ئېمىتىۋاتقان ئايال ۋە مۇساپىرمۇ كىرىدۇ، كېسەل ساقايغاندىن كېيىن تۇتالمىغان كۈنلەردىكى روزىنىڭ قازاسىنى قىلىدۇ، ئەگەر شىپا تېپىشتىن بۇرۇن ۋاپات بولۇپ كەتسە، ئۇكىشىدىن روزا چۈشۈپ كېتىدۇ يەنى ئەپۇ قىلىنىدۇ.

رامىزان ئېيىنىڭ كىرگەنلىكى ئاينى كۆرۈش بىلەن ياكى شەبان ئېيىنى ئوتتۇز كۈن تولۇقلاش بىلەن ئىسپاتلىنىدۇ.

روزىنى بۇزۇۋېتىدىغان ئامىللار. (بۇ ئىشلاردا بىلمىگەن ، ئۇنتۇپ قالغان ۋە مەجبۇرلانغان كىشى ئۇزۇرلۇك بولىدۇ).

1-بىلىپ تۇرۇپ قەستەن يېيىش ۋە ئىچىش، ئەمما ئۇنتۇپ قالغان كىشىنىڭ روزىسى توغرا بولىدۇ.

2-جىنسى مۇناسىۋەت قىلىش، روزا تۇتۇشى پەرھىز بولغان ئەر-ئايال رامزاننىڭ كۈندۈزدە جىنسى مۇناسىۋەت ئۆتكۈزگەن بولسا، ئۇلارغا ئېغىر كاپارەت كېلىدۇ، ئۇ بولسىمۇ بىر قۇلنى ئازات قىلىشتۇر، ئەگەر ئۇنداق قىلىشقا ئىمكانىيىتى بولمىسا، ئىككى ئاي ئۇزۇلدۇرمەي روزا تۇتۇش، بۇنداق قىلالمىسا ئاتمىش كەمبەغەلگە يېمەك بېرىشتىن ئىبارەتتۇر.

3- ئايالنى قۇچاقلاش ياكى سۆيۇش ياكى باغرىغا بېسىش قاتارلىق ھەرىكەتلەر بىلەن مەنىي چىقىپ كېتىش.

4- ئوزۇقلۇق ئوكۇلىغا ئوخشاش يېمەك-ئىچمەكنىڭ ئورنىدا تۇرىدىغان نەرسىلەر. ئوزۇقلۇق ئوكۇلىدىن باشقا ئوكۇللار روزىنى بۇزمايدۇ.

5-ھىجامە قىلدۇرۇش بىلەن قان چىقىرىش، ئەمما قان تەكشۇرتۇش ئۇچۇن ئاز مىقداردا قان ئېلىنسا روزا بۇزۇلمايدۇ.

6-قەستەن ئېغىزى توشقىچە قۇسۇش.

7-ئاياللاردىن ھەيز ۋە نىپازنىڭ قېنى كېلىش.

روزىدا مۇستەھەپ(ياخشى كۆرۈلىدىغان ئىشلار)

1-سوھۇرلۇق يېيىش.

2-سوھۇرلۇقنى تاڭ يورۇشقا ئاز قالغاندا يېيىش.

3-ھۆل خورما بىلەن ئىپتار قىلىش، ھۆل خورما بولمىسا قۇرۇق خورما بىلەن ئىپتار قىلىش، بىر تال ئۇچ تال دېگەندەك تاق يېيىش، خورما بولمىسا سۇ بىلەن ئىپتار قىلىش، ھېچ نەرسە تاپالمىسا دىلى بىلەن ئىپتار قىلىشنى نىيەت قىلىش.

5-ئىپتار قىلىدىغان ۋاقىتتا ۋە روزا تۇتۇش جەريانىدا دۇئا قىلىش.

6-سەدىقە-ياخشىلىقنى كۆپ قىلىش.

7-كېچىدە ناماز ئادا قىلىشقا تىرىشچانلىق قىلىش.

8-قۇرئان تىلاۋەت قىلىش.

9-ئىمكانىيىتى بولسا ئۆمرى قىلىش.

10- باشقىلار دەشنەم قىلسا، مەن روزىدار دېيىش.

11-قەدىر كېچىسىنى ئىزدەش.

12-ئىمكانىيىتى بولسا رامزاننىڭ ئاخىرقى ئون كۈندە ئېتىكاپ قىلىش.

روزىدا ياخشى كۆرۈلمەيدىغان ئىشلار.

1-رامزاندا تەرەت ئالغاندا ئېغىزىغا ۋە بۇرنىغا سۇ ئالغاندا بەك غار-غار قىلماسلىق.

2-ھاجەت بولمىغاندا يېمەكنى تېتىماسلىق.

روزىدارغا دۇرۇس بولىدىغان ئىشلار.

تۇكۇرۇكنى يۇتۇش، ھاجەت بولغان يېمەكلىكنى تېتىش ياكى تۇزىنى تېتىش، يۇيۇنۇش، مىسۋاك قىلىش، خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىش ۋە سالقىنداش قاتارلىقلار.

روزىدارغا چەكلىنىدىغان ئىشلار.

بەلغەمنى يۇتۇۋېتىش چەكلىنىدۇ لېكىن روزىنى بۇزمايدۇ، روزىسىنىڭ بۇزۇلۇشىدىن خاتىرجەم بولالمايدىغان كىشىنىڭ ئايالىنى سۆيۈشى، يالغان گۇۋاھلىق، يالغان سۆز ۋە چەكلەنگەن ھەر قانداق ئىشلار قىلىش، نادانلىق، تەمكىن بولماسلىق، ئىككى كۈنگىچە ئىپتار قىلماي ئۇلاپ روزا تۇتۇش.

نەپلە روزىلار.

1ـرامىزان روزىسىنى تولۇق ئادا قىلغان كىشى ئۈچۈن شەۋۋال ئېيىدا ئالتە كۈن روزا تۇتۇش، بۇ روزىنى روزا ھېيتنىڭ ئىككىنچى كۈنىدىن باشلاپ تۇتسا ياخشى بولىدۇ .

2ـھەجگە بارمىغان كىشىلەرنىڭ ئەرەپات كۈنىدە روزا تۇتۇشى .

3ـمۇھەررەم ئېيىنىڭ ئونىنچى كۈنىدە توققۇزىنچى ۋە ئون بىرىنچى كۈنلىرى بىلەن قېتىپ روزا تۇتۇش .

4ـدۈشەنبە ۋە پەيشەنبە كۈنلىرى روزا تۇتۇش، بولۇپمۇ دۈشەنبە كۈنى روزا تۇتۇش تەكىتلەنگەن .

5ـھەر ئايدا ئۈچ كۈن روزا تۇتۇش، بولۇپمۇ ئاينىڭ ئون ئۈچ، ئون تۆت ۋە ئون بەشىنچى كۈنلىرى روزا تۇتۇش .

6ـبىر كۈن روزا تۇتۇپ بىر كۈن تۇتماسلىق .

7ـئاللاھنىڭ مۇھەررەم ئېيىدا روزا تۇتۇش .

8ـزۇل ھەججە ئېيىنىڭ بىرىدىن ئونىنچى كۈنىگىچە توققۇز كۈن روزا تۇتۇش .

9ـشەبان ئېيىدا كۆپ روزا تۇتۇش .

مەكرۇھ بولغان) ياخشى كۆرەلمەيدىغان (روزىلار .

جۈمە ، شەنبە ۋە يەكشەنبە كۈنلىرى ئايرىم-ئايرىم روزا تۇتۇش، ئەمما ئەرەپات ياكى ئاشۇرا كۈنلىرى بولۇپ قالسا بۇ ۋاقىتتا مەكرۇھ بولمايدۇ .

چەكلەنگەن روزىلار.

1ـرەجەپ ئېيىنى روزا تۇتۇشقا خاس قىلىۋېلىش.

2ـشەك كۈندە روزا تۇتۇش-يەنى ئەتە رامىزانمۇ ياكى شەباننىڭ ئاخىرقى كۈنىمۇ دېگەندەك-، ئەمما ئادەتتە روزا تۇتۇپ كېلىۋاتقان كۈنلىرىگە توغرا كېلىپ قالسا روزا تۇتسا بولىدۇ،

3ـروزا ھېيت ۋە قۇربان ھېيت كۈنىدە روزا تۇتۇش .

4ـقۇربان ھېيتنىڭ ئون بىرىنچى، ئون ئىككىنچى ۋە ئون ئۈچىنچى كۈنلىرى روزا تۇتۇش، ئەمما قۇربانلىق تاپالمىغان كىشى ئەرەپاتقا چىقىشتىن بۇرۇن روزا تۇتمىغان بولسا بۇ كۈنلەردە تۇتسا بولىدۇ .

5ـيىل بويى روزا تۇتۇش يەنى ئۈچ يۈز ئاتمىش بەش كۈن ئۈزۈلدۈرمەي روزا تۇتۇش.

قازا روزىنى ئارقىمۇ-ئارقا تۇتۇش ياخشى بولىدۇ، ھېيت كۈنىدىن كېيىنلا قازا روزىنى تۇتۇشقا ئالدىراش كېرەك،

بۇ يىللىق رامىزان روزىسىنىڭ قازاسىنى كېلەر يىلى رامىزانغىچە كېچىكتۈرۈش توغرا بولمايدۇ، ئەگەر ئۆزۈرسىز كېچىكتۈرگەن بولسا، ئۇ كىشى خاتالاشقان بولىدۇ، شۇ روزىنىڭ قازاسىنى قىلىشتىن باشقا ئىشلار كېرەك بولمايدۇ .

پىتىر سەدىقىسى .

رامىزاننىڭ ئاخىرقى كۈنى كۈن پاتقاندا مۇسۇلمان ھالەتتە بولغان، ئۆزىنىڭ ۋە ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ ھېيت كۈنىدە ھاجىتىدىن ئاشقۇدەك بىر نەرسىگە ئىگە بولغان كىشىگە پىتىر سەدىقىسى بېرىش پەرىز بولىدۇ، تۇغۇلمىغان تۆرەلمە ئۈچۈنمۇ بېرىش ياخشى بولىدۇ .

پىتىر سەدىقىسى بېرىشتىن بولغان ھېكمەت:.

-1روزىدارنى پايدىسىز ۋە ناچار سۆز-ھەرىكەتلەردىن پاكلاش .
-2كەمبەغەللەرنى ھېيت كۈنىدە باشقىلاردىن بىر نەرسە سوراشتىن بىھاجەت قىلىش .
پىتىر سەدىقىسىنى چىقىرىدىغان ۋاقىت:
-1ھېيتتىن بىر، ئىككى كۈن بۇرۇن بەرسە توغرا بولىدۇ .
-2 ھېيت كۈنى بامدات نامىزىدىن كېيىن ھېيت نامىزىغا بېرىشتىن بۇرۇن بەرسە بەك ياخشى بولىدۇ .
-3ھېيت نامىزىدىن يانغاندىن كېيىن بېرىش چەكلىنىدۇ) .ئەمما نامازدىن بۇرۇن ئادا قىلمىغان بولسا نامازدىن كېيىن بولسىمۇ ئادا قىلىشى كېرەك .(
پىتىر سەدىقىسىنىڭ مىقدارى:
ھەر كىشى ئۆزى ياشاۋاتقان يۇرت خەلقى كۆپ ئىستىمال قىلىدىغان ياخشى يېمەكلىكتىن ئىككى يېرىم كىلو ئەتراپىدا بېرىشى كېرەك، يېمەكلىكنىڭ ئورنىغا نەخ پۇل بەرسە توغرا بولمايدۇ .
ھېيت نامىزى .
ھېيت نامىزى بەش ۋاقىت ناماز پەرھىز بولغان ھەر قانداق كىشىگە پەرھىز بولىدۇ، كۈن نەيزە بويى ئۆرلىگەندىن باشلاپ كۈن ئېگىلگۈچە ئوقۇلىدۇ، ئەگەر نامازغا ئۈلگۈرەلمىگەن بولسا ئۇنىڭ قازاسى قىلىنمايدۇ، ھېيت نامىزىنى شەھەر سىرتىدىكى كەڭرى ئورۇنلاردا ئادا قىلىش سۈننەت، چوڭ مەسچىتلەردە ئادا قىلسىمۇ بولىدۇ، ھېيت نامىزىغا چېقىشتىن بۇرۇن بىر قانچە تال خورما يېيىش، پاكىزلىنىش، چىرايلىق كىيىملەرنى كېيىش، خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىش، نامازغا بىر يولدىن بېرىپ يەنە بىر يولدىن قايتىپ كېلىش، " ئاللاھ سىلەرنىڭ ۋە بىزنىڭ قىلغان ئەمەللىرىمىزنى قوبۇل قىلسۇن "دەپ بىر-بىرىنى تەبرىكلىسە بولىدۇ، ھېيت كېچىسى، نامازدىن كېيىن ۋە كۈن پاتقۇچە ھەر نامازدىن كېيىن مۇتلەق تەكبىر ئېيتىش سۈننەتتۇر .
تەكبىرنىڭ ئېيتىلىشى :ئاللاھۇ ئەكبەر، ئاللاھۇ ئەكبەر،لائىلاھە ئىللەللاھ، ۋاللاھۇ ئەكبەر، ئاللاھۇ ئەكبەر، ۋە لىللاھىل ھەمدۇ .
ھېيت نامىزىنىڭ ئوقۇلۇشى :
ھېيت نامىزى خۇتبە ئوقۇشتىن بۇرۇن ئادا قىلىنىدۇ، بىرىنچى رەكەتتە ناماز باشلاش تەكبىردىن كېيىن ئالتە تەكبىر ئېيتىدۇ، ئىككىنچى رەكەتتە ئورنىدىن تۇرۇش تەكبىردىن باشقا بەش تەكبىر ئېيتىدۇ .

ئۇستاز دوكتۇر :ھەيسەم بىن جەمىل سەرھان .پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مەسچىتىدىكى ئىنستىتۇتنىڭ ئوقۇتقۇچىسى .